

Proludium Operis

S. Bern. Quid picturatus? Pictura hæc ostendit internum animi decorem eximum, divinisimum. Unde fidelium oculis speciosissimus apparet, Niger est (subdit Bernardus) sed oculis insipientium; nam fidelium mentibus formosus valde. Niger reputatione Hebreorum, formosus confessione Latronis, Centurionis fide. Quam formosum adverterat qui exclamavit: verè homo hic Filius Dei erat. Ecce qua ratione dicantur Martyres nigri, & formosi, sicut pelles Salomonis: ut exponebat supra Iustus Orgelitanus: Semper mortificationem Jesu (Græcè υπόστας id est mortem sen passio- nem mortis) in corpore suo circumserentes. Sic enim, & sub nigri videntur, & speciosi, pelles rubricatae, & picturatae internam animæ pulchritudinem portententes.

C A P. I I.

Deus ipse extat suorum Martyrum encomias, scriptas referens illorum glorias.

I. Mai. 49. 14. **A**b ipso Deo in suos Martyres enasci messer, quis tergiversabitur? Rem firmo, & illustrò primò ex Iсаi. c. 49. 14. Et dixit Sion dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei. Verba sunt Ecclesiæ Christianæ querula ad Deum, quæ cum se p̄m̄i, oppugnariquæ vidisset in suis Martyribus Tyrannorum machinis, & rabie, putabat jam esse à Deo derelictam. Ita explicat S. August. Euseb. Cyril. Justinus, Tertullian. & ex illis Leo Castrius. Illud habuit à Deo responsum: Ecce in manibus meis descripsi te. Hebraicè, exaravi te. LXX. depinxi. Aquila, accurate descripsi. Quod Procopius refert ad librum vitæ, qui est in manu Dei, in quo ipse electorum merita indelebiliter conscripsit, ut nemo eos expungere valeat. Potissimum certè in Martyres hanc sententiam cadere reor, ipso favente contextu; & Sapientiae verbis c. 3. quæ de Martyribus enodantur à Patribus, quos referunt Cervantes, & Lorinus, Justorum animæ in manu Dei sunt, & non tangent illos tormentum mortis. Ergo in ipsissimè Dei manibus, quæ sunt aureis laminis pretiosiores, & adamantinis foliis duriores, accurate descripsi sunt Ecclesiæ Martyres, & egregia eorum facta. Vox Hebraea eo Kach, pro qua vulgatus vertit descripsi, significat proprie scribere stylo ferreo: ut appareat id ipsum, quod in votis erat Jobo Martyrum sibi personas induenti cap. 19. 23. Quis mibi tribuat, ut scribantur sermones mei (id est res meæ, perpessiones, dolores) quæ mibi det, ut exarentur in libro stylo ferreo; præstari à Deo abundè cum ad Ecclesiæ ait in his divexatam Martyribus: ecce in manibus meis stylo ferreo scripsi, sculpsi, exaravi, accurate descripsi te. Quibus verbis dubio procul perennitas tabularum, quæ Deus Martyrum facinora consignat, scitè describitur.

**Scripti
Martyres in
Dei mani-
bus.
Procop.**

Sap. 3. 1.

Job 19. 23.

S. Cyril.

P. Prudent. num. Quasi diceret; circumspete Christi manus, quin etiam pedes clavis perterritos, corpusque totum flagellatum, vulneribus plenum è cruce pendens: quid hoc est aliud quam liber grandis stylo ferreo exaratus, roseo cruore expictus, continens Martyrum suorum encomia illustrissima? Ipsum praenominis Christi corpus quasi æterna tabula est, qua suorum pugilum facta configavit. Multi Martyres talia passi sunt: sed nihil sic eluet quomodo capit Martyrum ibi melius intuemur, quod illi experti sunt; aut egregiè Sanct. Augustini in Psal. 63. Preme hæc postrema verba: ibi melius intuemur, quod illi experti sunt.

Nonne in ipsissimè Martyribus excarnificatis intueremur melius cruciamenta, & mortem, quæ ipsi subiere? Minime, quia in uno Christi corpore, ut in illustrissimo Martyrum omnium commentario, & volumine fatis grandi, fusi, & luculentius intuemur quæcumque Martyres perpessi sunt: patiente enim Christo, jam Martyres patiebantur cum Christo, & Christus ipse quidquid Martyres perpessi erant, patiebatur, referens quæsi majoribus characteribus scriptas in se universas Martyrum passiones. Ut enim præclarè Sanct. Augusti, inquit tom. 3. in Sententia 68. Orans Sudor Christi cum sudore sanguineo Dominus Jesus Christus fit san- nius Mar- tyrisse- tabat.

IIIla sed etas conficit diuinam
Fuligo fitcat, pulvis obducit situ.
Carpit senecius, aut ruivis obruit:
Inscripta Christo pagina, immortalis est,
Nec obsolecit ullus in cælis apex.

Excepit astans Angelus coram Deo, Et quæ locutus martyr, & quæ perulit: Nec verba solum differens condidit, Sed ipsa pingens vulnera, expressit stylo Laterum, genitarum pectorisque & fauicium. Omnis notata est sanguinis dimensio, Ut quamque plagam sulcus exaraverit, Altam patentem, proximam, longam, brevem, Que vis doloris quæ segmenti modus, Guttam crux ille nullam perdidit.

Hic in regelis liber est cælestibus, Monuments servans laudis indelebilis;

Relegendus olim sempiterno Judici: Libramine aquo, qui malorum pondera Et præmiorum cumparabit copias.

Rectissimè, & opportunissimè ad Isaiae, & Malachia verba atque adeò ad institutum nostrum.

129 Vide si haec tenus dicta queant illustrari eo cælesti spectro Apocalypsis 1. 13. ubi apparet Christus Dominus (juxta nostri Alcasar intelligentiam) in Ecclesia Christiana valde mirabilis contra Iudaos, & gentes pagans, & illos dei triumphans: & habebat in dextera sua stellas septem: & ex ore eius procedebat gladius utraque parte acutus. Videatur totus verbo, & opere, id est sermone, & calamo in suorum Martyrum commendatione versari. Quid enim stellæ in dextera manu nisi Martyres, Martyrumque gloriae scriptæ non atra, aliove terro liquore, sed Spiritus Sancti luce? Abbas Joachimus portendi existimat stellis illis septem viros virtute præstantes Adamum, Noe, Abraham, Moysem, Davidem, Joannem Baptistam, & Eliam: cur non Martyres designabuntur? Hi nominantur à S. Ephrem fer. in SS. XL. Martyres, astra lucidissima. Et à Sanct. Basilio homil. in eodem XL. Martyr mundi astra. Quo etiam elogio eos condecorant S. Grego. Nyd. orat. 2. in SS. XL. Martyr. Et S. Ambr. lib. 10. illius præc.

**Martyres
stellæ sunt
fulgentissi-
me in ma-
ni Dei.**

**S. Ephr.
S. Bas.
S. Ambr.** Malach: 3. 14. fatus de Tyrannorum impietate au- manum; vanus est qui servit Deo. Chaldaeus transfert: nihil lucratur qui colit coram Domino. Attexit: & quod emolumentum: quia custodivimus præcepta ejus, & quia ambulavimus tristes coram Domini exercituum? Hebraicè pro tristes, est obscuri, nigri, mæsti, humiliati, vexati, afflitti. Quod sub Martyrum persona dictum videtur. Idcirco addit: tunc locuti sunt timentes Dominum, unusquisque cum proximo suo. Montanus vertit: tunc vastatim timentes Dominum. Videlicet, à Tyrannis, impiis, Atheis. Est enim Hebraicè pro locuti sunt vox dibber, id est loqui, vassare, perdere, interficere. Inde daber id est mort. Quid inde? Illustrissima sunt quæ est vestigio subduntur: Et attendit Dominus, & audivit; & scriptus est liber monumenti coram eo timenibus Dominum, & cogitabilis nomen ejus. Hebraicè, Græcè, Syriacè, & Arabicè effertur; & scriptus est liber recordationis, memoriae. Verba preme, Attendit Dominus: quanta Dei attentio in excipiendis Martyrum suorum dicitur, factisque, constanza, fortitudine, fidelitate, cruciamentis, doloribus, & innumeris aliis notau dignissimis, quæ resplendent in opere martyri egregio. Et scriptus est liber monumenti, memorie, seu recordationis.

Scriptio so-
milia pīq-
ue aucta-
re.

128 Ut quidquid sui pugiles fortifimi perpessi sunt, describat accurate, vel in se, & coram fe, vel coram se bene magnis characteribus, se, vel Martyrum apice, accutis illorum Encomiastis. Au-

Varr. di lingua latina lib. 4.) C. in G. communato, à clade dicitur: quasi cladius, quod cladem inferat. Gladium ergo, quem Christus misit in terram, in ore resumit: quia est Martirii, & Martyrum præcco: quasi illius verba, & dexteram manum eo spectare dixeris, ut Pugilum suorum encomia prodat & ore, & manu, verbo, & calamo, voce & scripto. Manu ergo propria veluti solidi, & perenni firmamento exaratas repræsentat Martyrum glorias in amplissimo, & illustrissimo cætu electorum omnium: neque hoc tantum; accedit præconium Martyrum non à cælite quopiam homine puro, vel Angelo, sed ipsius Christi ore, unde gladius pendet, celebratum. Propterea cum eo Matthæi c. 10. de Martirii gladio in terram mittendo ageret, subrexuit sponzionem illam:

Scriptio so-
milia pīq-
ue aucta-
re.

129 Omnis qui confitebiur me coram hominibus,

130 confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. Apud Lucam c. 12. 8. est: coram Angelis Dei. Quò spectat S. Bernardus S. Bern. ferm. 5. in festo omnium Sanctorum: Tunc unicuique laus erit, à quo? A Deo. Magnus laudator, & vehementer ambienda laudatio. Ad quid ergo Sanctis laus nostra? Quò eis præconia nostra? Pleni sunt. Nostra res agitur, dum eos commendamus verbo, aut scripto non eorum, quandoquidem Christum habent suarum laudum præconem, à quo solidior, ac certior laus.

Cap. XI. & XII.

confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. Apud Lucam c. 12. 8. est: coram Angelis Dei. Quò spectat S. Bernardus S. Bern. ferm. 5. in festo omnium Sanctorum: Tunc unicuique laus erit, à quo? A Deo. Magnus laudator, & vehementer ambienda laudatio. Ad quid ergo Sanctis laus nostra? Quò eis præconia nostra? Pleni sunt. Nostra res agitur, dum eos commendamus verbo, aut scripto non eorum, quandoquidem Christum habent suarum laudum præconem, à quo solidior, ac certior laus.

C A P. X I I.

Commoda, quæ in enarrandis Martyrii, ac Martyrum gloriis emergunt.

D E florabo pro hoc instituto ex amissimis Sanctorum Patrum scriptis planias nonnullas; unde lectus vernans fasciculus porrigitur eximie fragrantia, & elegancia. Atque in primis, universim statuo, in nostrum potius, quām in Sanctorum Martyrum usum, & fructum, cedere gloriam, quam meritissimè illis exhibemus verbo, aut scripto. Nostra res agitur, non ipsorum: ut sapientissimè expendit S. Chrysostom. Orat. 3. contraria Judæos initio: Ex nostris laudationibus nihil Martyribus splendoris accrescat. Quid enim egeant linguis nostris, quorum certamina superant naturam humanam; quorum præmiam ingenii nostri vincum? Conciuntur S. Bernardus proximè memoratus, & S. Augusti. Ser. 102. de diversis c. 1. S. Basil. Hom. in Gordium M. Verè ergo nostra omnis de Martyribus commendatio, quam rependere Christi atletis possimus, nobis potius, quā illis commendant: ut jam recenseo divinorum Patrum verbis.

131 S. Basilius cognomento Magnus homi. S. Bas. in XL. Martyres, ita venustissime: Ergo in ad commemorationem adducentes ad communem omnium utilitatem constituere, palamque omnibus, quemadmodum in pictura, fortia illorum facta reddere conabimur. Nam magnifica in bellis gesta, & Oratores sapienter, & Pictores pulcherrime demonstrant. Illici oratione, hi tabulis describentes, atque ornantes: ambo plures ad fortitudinem imitantandam inducentes. Quæ enim sermo historie per inductionem præbet, eadem & pictura tacens per imitationem ostendit. Sic & nos Martyrum virtutem commemorantes, vos astantes excitabimur, ac vobis sub aspergillum ipsorum facta reducentes, eos, qui sunt animo aliquantulum generoso, ac ipsi voluntate propinquio Martyrum, facile ad imitandum accedamus. Hæc est exemplis enim Martyrum vera laus, alios ad eorum virtutem amulandam invitare. Eò, ut vides, spectare debent qui Sanctorum Martyrum evulgent encomia, ut fideles ad imitandum stimulentur, eorum intuentes exitum conversacionis. Hoc enim fortissimis Christi Atletis pergratum accedit, & supra quovis honores nostros jucundum. Ubi curiam animadverte, à pictoribus ad Oratores translamat similitudinem à S. Basilio, quod frequens est apud sacros Oratores, eundem Basilius Ora. de Gordio Martire, eundem Basilius Ora. de S. Stephano, Nazianzenum de Episcopatu suo ad ipsam Nyssenum habita oratione apud eundem in laudatione Cæsarii fratris, & Philo.

132 Matt. 10. 34. Et gladius (ut observa Varr. de lingua latina lib. 4.) C. in G. communato, à clade dicitur: quasi cladius, quod cladem inferat. Gladium ergo, quem Christus misit in terram, in ore resumit: quia est Martirii, & Martyrum præcco: quasi illius verba, & dexteram manum eo spectare dixeris, ut Pugilum suorum encomia prodat & ore, & manu, verbo, & calamo, voce & scripto. Manu ergo propria veluti solidi, & perenni firmamento exaratas repræsentat Martyrum glorias in amplissimo, & illustrissimo cætu electorum omnium: neque hoc tantum; accedit præconium Martyrum non à cælite quopiam homine puro, vel Angelo, sed ipsius Christi ore, unde gladius pendet, celebratum. Propterea cum eo Matthæi c. 10. de Martirii gladio in terram mittendo ageret, subrexuit sponzionem illam:

Scriptio so-
milia pīq-
ue aucta-
re.

133 Omnis qui confitebiur me coram hominibus,

134 confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. Apud Lucam c. 12. 8. est: coram Angelis Dei. Quò spectat S. Bernardus S. Bern. ferm. 5. in festo omnium Sanctorum: Tunc unicuique laus erit, à quo? A Deo. Magnus laudator, & vehementer ambienda laudatio. Ad quid ergo Sanctis laus nostra? Quò eis præconia nostra? Pleni sunt. Nostra res agitur, dum eos commendamus verbo, aut scripto non eorum, quandoquidem Christum habent suarum laudum præconem, à quo solidior, ac certior laus.

Philonem de Josepho. Quod ideo fit, ut exprimatur, Oratione animum instigari ad familię facta, quemadmodum & pictura: de qua S. Ephrem Syrus de Patientia, & tolerantia: *Qui secundum mundum strenuos se præbent in bellis, imagines sumunt, in parietibus, & tabulis belli historiam describentes, atque hæc agunt ad emulationem posteriorum.*

S. Ephrem.

S. Basili.

Ad pietatem
ad Marti-
rium

S. Basili.

S. Maxi.

S. Nazia.

S. Ephr.
Ad rerum
omnium
contempnū.

¹³² Constat sibi idem Basilius Orat. in S. Gordium Martyrem, ubi alia subtextit commoda, ex SS. Martyrum laudatione emergentia. *Nostri tantum causa profectus, sat fuerit illorum celebrare memoriam. Non enim nostris indigent laudibus ornari, sed nos ipsorum vita historia, & commemoratione, initiationi gratia indigemus. Quemadmodum enim ex igne naturaliter emicat splendor, ex unguento quoque præstanti diffunditur odor; sic e Sanctorum commemoratione gestorum, ad omnes provenit utilitas. Verba, & scripta in Martyrum commendationem compont cum igne splendores emitte, & cum pretioso unguento odorem exhalante. Talia enim esse debent sacrorum Oratorum, & Scriptorum verba, & talia sunt SS. Patrum effata de Martyribus. Unde pauca de Martyribus scripta a S. Basilio usque adeò S. Gregorium Nazianzenum illa legentem excitabant ad pietatis opera, ut scribat Oratione funebri in laudem ejusdem Basili longè post medium: Cum Martyrum encomia lego, corpus asperno, & cum iis, qui laudibus efferventur animo verfor, atque ad certamen excitor. Et S. Maximus Hom. 2. in natali S. Cypriani Martyris, & Martyrum laudatoris illustrissimi: *Vivendo cohortatione fortissima inumeros calo Martires acquisivit.**

¹³³ Jam ipsius Nazianzeni effatum attexo Ora. in laud. S. Cypri. Marty. paulò post medium, ubi expendens S. Cypriani sollicitudinem in erudiendis per scriptas litteras ad Martyrii certamen, gloriose Christi Confessoribus, propositis non solum Christi, sed aliorum etiam Martyrum exemplis, fatur ita. *Quibus lingua opitulari non poterat, iisdem per litteras succurrebat. Aliquam enim (id est Magistrum athletarum) tametsi in exilio possumus, sese præstat, cohortatorias omnes scribens, pluresque propemodum solus ipse per epistolam ab sibiendum Martyrum inducit, quam certi omnes, qui tunc dimicantibus præfuerant. Sanè, encomium de Martyribus exercitatio quædam est validissima ad discutiendum Christianorum torporem, & roborandam imbecillitatem, ut adversa quæque pro Christo subeant.*

¹³⁴ S. Ephrem Syrus Encomium primum in omnes SS. Martyres ita exorditur: *Illustris, & peramabilis est semper Angelis, atque hominibus memoria Sanctorum: ut & nos parvulo, atque fervore decretamus, & ad eorum imitationem, Deum diligamus. Igne namque ardenter incidit in corda, suadetque ut contemnamus vanum hunc mundum, & omnia, que in eo delectabilia apparent, ac jucunda; omnemque vitæ iustiæ confuetudinem noxiæ, & parentum amorem, ac fratrum benevolentiam, conjugem, & liberos, possessionumque nimiam curam, atque solicitudinem: quin & in sublimi memorem nostram erigit, cogitationem à cunctis rebus terrenis elevat, & choros cum Angelis ducere facit, atque hinc throno altissimi adfert, & dum adhuc in corpore sumus,*

studeamus

Bosius.

Judeant. Legendus S. Eulogius Martyr Corubensis in Praefatione ad memoriale Sanctorum.

¹³⁸ Parco aliis: appingam tamen verba quæ habentur in Prologo ad Historiam Passions SS. Martyrum Cæciliae, Valeriani, Tiburtii, & Maximi ex antiquissimis manuscriptis exemplaribus de prompta, & notis Antonii Bosii illustrata. Humanas laudes, & mortalium infilas videmus aut ære inciso conscriptas, aut auro radiantibus litteris ad posteritatis memoriam commendatas. Et ista attente miro, quare non erubescimus militum Christi victoriæ silentio tegere, & non ad laudem Imperatoris eorum, qualiter pugnaverunt contra hostes, & vicerunt, schedulis saltem vilibus tradere, & ad incitando animos bellatorum diligenter explicare. Multa bona talium narrationis scripta convestant. Laus Dei est cum ista leguntur; memoria Sanctorum excolitur, edificatio mentibus traditur, honor Martyribus exhibetur. Hinc infidelibus nascitur mors, incredulity livor, indisciplinatis angustia; & Sanctis omnibus, cum Christo gaudentibus gloria; solus diabolus ingemiscit, qui videt pugnam suam eò usque armis cælestibus debellatam, ut ex illa pugna, ille melius viscer extiteret, qui putatus est vietus, &c. Quod recessimè prosequitur.

Clausula,
Quæ merces enarrantibus Sanctorum Martyrum laudes?

¹³⁹ **T**Ametsi in majorem Dei gloriam, SS.

Martyrum laudem, & commune Orthodoxæ Ecclesiæ commodum, quasi in principem scopum, collimet nostra haec operis ædificatio: tūm ob infinitas propemodum rationes: tūm quia singulari divini Numinis providentia IGNATIUM Parentem Optimum, Maximum fortiti sumus, cuius operibus, scriptis, ori, cordi videbatur inscriptum: ad majorem Dei gloriam: non est tamen negandum, quin pri Scriptores possint subinde oculos in suarum lucubrationum præmium inuicere, quo voluntatem in laborioæ actionis cursu corroborent, & ad Deum, ac Dei Pugiles fortissimos vehementius amandum incitentur. Est enim naturæ insitum, ut quicunque ad fortia facta, & operosa actiones suscipiendas, honesta spe animeur, sine qua sapientia animi rigor languescit, & minutus industria. Hac utique de causa in Litteris inspiratis certum flatuitur æternæ felicitatis præmium sacris Ecclesiæ Doctoribus, & Scriptoribus. Eccles. 24. 30. *Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Et Dani. 12. 3. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad justitiam erudiant multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.*

¹⁴⁰ Cæterum, ad rem propriam nostram David in suo sacro Hymno Ps. 118. 2. Beati, qui scrutantur testimonia ejus. S. Cypria. lib.

Qui Martyria scrutantur, & elu-

cident beati.

S. Cypr.

P. 118. 2.

Qui Martyria scrutantur, & elu-

cident beati.

Qui Martyria scrutantur, & elu-

cident beati.

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

inquo: vel ad minima scruta inquito: invento sensibus, & animo. Qui ergo tali cura, & studio, Martyrum facinora perfruantur, atque scriptis manifestant, jure merito Beatitudine donantur: *Beati qui scrutantur Martyria ejus: quasi jam in spe faltæ, fruantur amplissimis cæli gaudiis. In Salomonici Templo januis, & parietibus visebantur bini Cherubini, Cherubini, ex lignis olivarum, & auro efformati: expansæ palme, & supereminebat, quam avidè spectabant ipsi præmium. Cherubini. 3. Regum. 6. 23. Ezec. 41. 25. Quorum emblemæ hoc? S. Aug. q. 105. in Exo. S. Augustinus arbitratur Cherubinis portendis facros Ecclesiæ Doctores, & Scriptores: *Creatura rationalis in multitudine scientia (quoniam hanc interpretationem habet Cherubim) duobus ipsis animalibus significatur. Quod etiam siadeatur lignis olivarum, quibus Cherubini erant fabricati: est enim oliva sapientiae symbolum, arbor lumen, & Minerva sapientiae præfida sacra. Penas ad scribendum habent intentas, & extensas, avium volatum imitantes. Sed eò videntur illorum pennæ, seu calami spectare, ut Martyrum magnalia evulgent, litteris consignata. Nam Martyrii, & Martyrum emblemæ est palma, quam intentis oculis adspicunt: & quemadmodum Hugo Cardin, observat Apoc. 7. 9. folia palmæ sunt in star gladii, vel pugionis Hugo arcta, & acuta, ut verè lœdant, & pungant tangentem: ac per hoc significari primò gladium, que feruntur Martyres; secundo æternæ Beatitudinis præmium, quod gladio, id est dunicatione, Martyres compararunt. Utrumque suis pennis, suis, inquam, scriptoribus, & laboris alis, sacri celebrant Scriptores.**

¹⁴¹ Putaverim etiam, avidè ab illis spectari Martyrum præmium, quia spe immortalium bonorum honestissimis in laboribus infundant, & graves difficultates exorbit: dumque oculorum aciem in palmarum intendunt, aures admovent Vati purpureo psallenti: *Beati qui scrutantur Martyria ejus. Imò ausim dicere, ad eos pertinere ipsorum Martyrum certamina, triumphos, præmium, & Martyrii aureolam; Martiria commendantes, orationes, & orationes, Martiria gaudientes, Martiria oblector, pugilum cruce gesto, & exulto, atque aliorum quidem certamina, & vitorias, coronas autem meas esse judio. Licet enim Martyrii praæcones, & Martyrum laudatores, non sint Martyres strictè, & propriè; in illos tamen Martyrii latè sumptu nomen cadere videtur: ut qui in Martyriis scrutandis graves exantent difficultates, dura, & ardua quæque subeant, pro majore Dei gloria, pro Christianæ religionis incremento, pro ipsorum Martyrum honore. Certe in illos signatissimè cadit illa Ecclesiastæ sententia c. Eccl. 1. 18. Qui addit scientiam, addit & laborem, Aquila legit: Addit & tormentum. Biblia Regia, & Complutensis: Moritur in adolescentia sua. Labores multos, perennes cruciatus, acerbissima tormenta, & præmaturam mortem Christianus Doctor, Scriptor exantlet necesse est, adversus ignorantiam, adversus errores, in divinissimæ veritatis causa, pro illustrandis, pro ampliandis Catholicæ Religionis magnalibus. Cur non Martyrem illum appelles, ut Nazianzenus Basilius appellavit Orat. in ejus laudem? Martyribus Martyr adjungitur. Cur non illum coronâ Martyrii donabis? Benè & plenè: Beati, qui scrutantur Martyria Dei.*